

Een rij kinderen wacht rustig op het plein totdat ze naar binnen kunnen. De sfeer is ontspannen op basisschool De Lichtkring in Zuidlaren. Het team werkt met *Positive Behaviour Support*. Tot nu toe louter enthousiasme over PBS. "Geen nieuw inzicht, maar wel een nieuwe methodiek", vertelt directeur Pieter Kralt.

TEKST: PETRA KOK | BEELD: ELISABETH ISMAIL

*PBS in opmars: positief gedrag stimuleren*

## 4 complimenten,

**"D**at je het beste resultaat bereikt door kinderen positieve aandacht te geven, weet elke pedagoog.

PBS biedt een handleiding hoe je dat kunt doen." De Lichtkring is een van de vijf scholen die sinds april dit jaar meewerken aan een proef van jeugdzorg Drenthe: Yorneo. De pilot gaat drie jaar duren, maar wat Pieter betreft is het nu al een succes. "We zijn als team eerst ruim een jaar bezig geweest met de voorbereiding voordat we dit op konden starten." Het oorspronkelijk uit Amerika overgekomen concept moest aangepast worden aan Nederlandse maatstaven. "Amerikanen zijn anders, op de introductiefilmpjes die wij te zien kregen, worden kinderen erg uitbundig beloofd en geprezen. Dat werkt hier niet, dat wordt als

overdreven ervaren en een compliment dat niet als echt wordt gevoeld, verliest zijn kracht. Wij zijn iets introverter", vertelt Pieter. Een ander bijkomend voordeel is dat er meer aantekeningen gemaakt worden. Zo kunnen leerkrachten ook duidelijker aan de ouders aangeven waar een probleem zit. "Niet meer 'we hebben het gevoel dat Jantje niet lekker in zijn vel zit', maar we zien op basis van aantekeningen precies waar het niet goed gaat."

### Nuchter

Bij de methodiek PBS hoort een 'gedragsteam'. Dit team komt maandelijks bij elkaar en bestaat uit de directeur, een personeelslid, een ouder, een remedial teacher en een begeleider van Jeugdzorg. Dat is voor de Lichtkring Inge Reijnders, PBS-coach en gedragswetenschapper zorgonderwijs. "Het mooie van PBS is de positieve insteek. Nederlanders zijn vrij nuchter: wat goed gaat, is gewoon. Maar het is goed om juist daar aandacht aan te besteden en niet alleen aan wat mis gaat. We zijn nu een jaar bezig met vijf scholen, harde cijfers hebben we nog niet, maar je ziet dat de hele sfeer op een school verandert." Jeugdzorg Drenthe is via Noorwegen met PBS in aanraking gekomen. "Daar combineren ze het met oudertherapie PMTO (Parent Manage-



Juf Dieteke van der Heide van klas 5/6

## 1 berisping

ment Training Oregon) dat is bedoeld voor ouders van kinderen met zeer lastig gedrag. Ouders helpen met gedrag én het gedrag van kinderen positief beïnvloeden blijkt een krachtige combinatie. Wij zagen hoe het in Noorwegen werkt en dachten: wow! Dat willen we ook in Drenthe!"

Belangrijke regel van PBS is de 'vier staat tot een'. Pieter: "Vier complimentjes tegenover één berisping, en bij een kind met gedragsproblemen is dat zelfs zes tot één. Straf geven mag, maar de verhouding moet goed zijn. Elk kind heeft figuurlijk een emmertje, dat moet vol complimenten zitten. Het systeem rust op drie pijlers: veiligheid, respect en verantwoordelijkheid. Op die drie gebieden kun je gedrag sturen. Bijvoorbeeld: wat fijn dat je dat springtouw opruimt, nu kan een ander er niet over struikelen. Of wat goed dat je de deur voor me openhoudt." Om kinderen te stimuleren krijgen ze bij goed gedrag een fiche. Niet telkens als ze iets goed doen, want het moet niet om de beloning gaan, maar af en toe. "Je krijgt in het begin dan wel te maken met kinderen, (en ouders!), die verongelikt zijn omdat een ander kind meer fiches heeft terwijl die niet meer goede dingen heeft gedaan. Maar die fiches gaan op een gegeven moment verdwijnen, ze dienen alleen maar om gedrag aan te leren."

### Rollenspel

Om een kind duidelijk te maken wat je wilt, moet je eerst zelf weten wat je wilt. De leerkrachten hebben verschillende situaties in kaart gebracht, zoals spelen op het speelplein, lopen op de gang of naar de wc gaan. En daarbij bedacht hoe het zou horen te gaan. Juf Dieteke van der Heide laat met groep



### 'Elk kind heeft een emmertje, dat moet vol complimenten zitten'

5/6 een rollenspel zien. Eerst doet ze voor hoe een kind naar de wc hoort te gaan. De kinderen hebben dit al eerder geoefend, dus ze zien dat ze het goed doet. Dan komt het leukste deel, de juf laat zien hoe het niet moet. De kinderen hebben al voorpret. \*\*\*





Inge van Dieren is overblijfmoe-  
der.  
"Ik was enthousiast door het resultaat dat ik zag."



Leerling krijgt fiche.

Luid pratend staat Dieteke op, rent door de klas, klapt het boek van een ander kind dicht en trekt weer een ander aan zijn arm mee. Zo moet het dus niet. "Wie weet hoe het wel moet?" vraagt Dieteke. Alle kinderen willen het heel, heel erg graag voordoen. Dieteke heeft een bak met namen van de kinderen, elke kind heeft een bakje met fiches. Dieteke: "Die fiches moeten als leerkracht in je zak branden, er lopen bijvoorbeeld vijf kinderen op de goede manier door de gang, dan krijgen twee een fiche. Je weet nooit wanneer je de beloning krijgt." Ze merkt duidelijk resultaat. "Het was opvallend tijdens een bezoek met de klas aan de bieb. Mijn klas was vergeleken met een andere school opvallend rustig. Daar kregen we een compliment over van de biebmedewerkers."

#### Niet doen!

Niet alleen leerkrachten, ook ouders

zijn enthousiast. "Niet meteen, hoor", relativeert Pieter. "Toen we onze plannen in 2009 bekendmaakten, was er wel wat scepsis. 'Waarom een ander systeem, gaat het nu niet goed dan?' Maar inmiddels zijn er ook ouders die dit thuis gaan toepassen." Inge van Dieren heeft twee kinderen op De Lichtkring: Nathan (7) en Lynn (4), ze is sinds twee jaar overblijfmoe-der. "Ik was meteen vrij enthousiast door het resultaat dat ik zag in de klas. Als overblijfmoe-der zie ik regelmatig dingen nog niet goed gaan.

### 'Waarom een ander systeem, gaat het nu niet goed dan?'

Kinderen rennen door de gang. Als je er wat van zegt, krijg je een grote mond. Het gezag lijkt soms een beetje weg. Je bent dan geneigd om vooral 'niet doen!' te roepen, het positief belonen vergeet je. Door PBS moet je zelf eerst nadenken; welk gedrag wil ik zien en wat wil ik horen?" Ze ziet het verschil in gedrag van kinderen op overblijf en op school. "Tijdens het overblijven valt alles weg en proberen ze jouw grens op te zoeken. Wij willen met overblijven ook dit systeem in gaan voeren." Ook in haar thuissituatie realiseert ze zich dat ze duidelijk moet maken wat ze wil. "Dan roep je 'niet op je bed springen!'. Ant-

PBS (positive behaviour support) is een integrale aanpak, met als doel alle medewerkers van de school op één lijn te krijgen wat betreft het omgaan met gedrag. De school bepaalt zelf in welk tempo zij het proces doorloopt. De methode gaat uit van de visie dat geen enkel kind achterop zou mogen raken door gedragsproblemen en dat de leerkracht de nodige steun verdient om dit mogelijk te maken. Positive Behavior Support is op veel scholen in de Verenigde Staten, Canada, Noorwegen, Zweden, Denemarken, IJsland, Duitsland en Chili met succes ingezet. Deze methode is ook heel goed bruikbaar thuis of in de kinderdienst. Meer info vind je in het boek: Positive Behaviour Support, goed gedrag kun je leren, van Annemieke Golly.



Bak met verdiende fiches

woordt je kind: 'Mag ik wel op mijn knieën vallen dan?' In een eerste reactie zeg ik dan: 'Doe niet zo brutaal!' Maar een kind weet soms echt niet wat het wel of niet mag, het wilde in dit voorbeeld niet brutaal zijn. Toen ik zei: 'Ik wil dat je rustig op je bed gaat zitten' deed hij dat!"

Een voordeel van de betrokkenheid van Jeugdzorg op school is dat de lijntjes tussen ouders en Jeugdzorg korter worden. Inge Reijnders, Yorneo: "Ouders hebben dikwijls een zwaar beeld van jeugdzorg, ze denken dat er toch heel wat aan de hand moet zijn voordat je met Jeugdzorg in aanraking komt. Doordat wij nu regelmatig op school rondlopen, zien ze dat we ook maar gewone mensen zijn. Wat wij doen is opvoedondersteunend, een PBS voor ouders. Hoe kun je thuis hetzelfde bereiken als op school?" Op sommige deelnemende scholen zijn enkele kinderen bij Jeugdzorg in behandeling. "Hulpverleners op die scholen geven terug dat het gesprek met de leerkracht is veranderd. Het gaat niet meer alleen over wat er niet goed gaat. We kijken met hetzelfde positieve kader." Van een ouderpaar weet Inge ook dat PBS lucht heeft gegeven. "Deze ouders werden naar school toe geroepen als hun kind vervelend was. Ze zien nu dat er ook gekeken wordt naar de leuke kanten van hun kind en dat verbetert de relatie. Van zulke succesjes word ik blij!" \*\*



Pieter Kraai

